

Как показывает практика, при обучении казахскоговорящих студентов английскому языку, случаи вышеуказанной фонетической интерференции довольно многочисленны. Таким образом, основное усилие преподавателя должно быть направлено не только на выполнение имитационных упражнений, но и на разработку системы дифференцированных упражнений с разъяснением различий артикуляции и произносительных особенностей сопоставляемых языков.

Таким образом, можно утверждать, что знание фонетики английского языка помогает обучающемуся в понимании иноязычной речи, восприятию и извлечению информации на иностранном языке. Вот почему обучающемуся необходимо преодолевать фонетические трудности при обучении английскому языку, так как от этого зависит и их будущая профессиональная деятельность.

Список литературы:

1. Исаев, М.К. Фонетические особенности английской речи казахов. – Алматы, 2004. – 322 с.
2. Исаев, М.К. Фонетическая интерференция при казахско-английском искусственном двуязычии: учебное пособие. – Алма – Ата, 1986. – 119 с.
3. Кусаинова, Б.Х. Фонетические единицы английского языка: учебное пособие. – Актобе, 2019. – 236 с.
4. Курманбаев, Н.М. Методика обучения английскому языку в казахской аудитории. – Алма-Ата: Мектеп, 1988.
5. Торсуев, Г.П. Фонетика английского языка. – Москва, 1950. – 331 с.
6. Торсуев, Г.П. Константность и вариативность в фонетической системе (на материале английского языка). – Издательство «Наука», 1977. – 122 с.

БАСТАУЫШ СЫНЫПТА БЕЛСЕНДІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Жаканова Майра Сапарбековна,
№ 28 мектеп-гимназиясы, педагог-зерттеуші, Қостанай қ.

Аннотация

Өзектілігі: Қоғамның өзгеруімен байланысты білім беру әдістері де білім көлемі де үнемі өзгеріп отырады. Ол білім беру заңдылықтарына байланысты өзгеріп дамып отырады. Біз ұстаздар қауымы қандай болмасын жаңалыққа құлақ түре жүретініміз айқын. Жаңа технологияларды сабақта қолданудың тиімділігін қашан да жолға қоярымыз анық.

Мақсаты: Білім мазмұнының жаңаруымен қатар, оқытудың әдіс-тәсілдері мен әртүрлі құралдарын қолданудың тиімділігін арттыру Қазақстан 2030 стратегиялық бағдарламасы білім берудің ұлттық моделінің қалыптасуына үлес қосу. Қазақстанның білім беру жүйесін әлемдік білім беру кеңестігіне кіріктіру.

Түйінді сөздер: Жаңартылған білім мазмұны, тілдік дағдылар, заман талабы, тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым.

Аннотация

Актуальность: образовательные методы и объем образования, связанного с изменением общества, постоянно меняются. Оно изменяется и развивается в соответствии с законами образования. Сообщество учителей шагает в ногу со временем. Ежедневно для качественного обучения используют новые технологии на уроках.

Цель: Повысить эффективность использования методов обучения и различных инструментов, а также обновить содержание образования. Стратегия Казахстана 2030 способствует формированию национальной модели образования. Образовательная система Казахстана интегрирует с мировым образовательным пространством.

Ключевые слова: Обновленное содержание образования, языковые навыки, в ногу со временем, слушание, говорение, чтение, письмо.

Abstract

Relevance: educational methods and the volume of education associated with changing society are constantly changing. It changes and develops in accordance with the laws of education. The community of teachers is keeping pace with the times. Daily for quality education use new technologies in class.

Goal: To increase the effectiveness of the use of teaching methods and various tools, and to update the content of education. The strategy of Kazakhstan 2030 contributes to the formation of a national model of education. The educational system of Kazakhstan integrates with the world educational space.

Keywords: Renewal contain of education, habits of language, in step with the times, listening, speaking, reading, writing.

Қазіргі қоғамның өзекті мәселелерінің бірі – әлеуметтік, экономикалық өзгермелі жағдайларда өмір сүруге дайын болып қана қоймай, сонымен қатар оны жүзеге асыруға, жақсартуға игі ықпал ететін жеке тұлғаны қалыптастыру.

Тәжірибедегі зерттеу нәтижелері білім алушылардың өз ойын толық жеткізе алмауы, тілдік дағдылары толық жетілмегендігі, өз ана тілінде еркін сөйлей алмауынан білім алушылардың оқу материалын толық меңгере алмауына әкеп соқты. Сондықтан өз тәжірибемізде оқыту мен оқудың жаңа тәсілдерін, белсенді оқытудың әдіс-тәсілдерін сабақта тиімді қолдана отырып оң нәтиже беретіндігін түсіндім.

Педагогикалық тәжірибе өзектілігі оқыту немесе оқу диалогы өзіндік ерекшелігі бар қатынас құралы. [3, б.14]. Бұл балалардың өзара қатынасы, мұғалім мен балалардың, балалар мен оқытушы арасындағы қатынас. Оқу үрдісі тілдесу арқылы жүзеге асады. Дәстүрлі оқытуда көбінесе мұғалімдер оқу диалогы орнына оқу монологын пайдаланады. Бұл кезеңде оқушылардың еркін пікірін тыңдау сирек кездеседі. Оқытудағы тәсілдер мен әдістер түбегейлі өзгеруде. Қазіргі заман оқушысы оқу бағдарламасының білім, білік дағдыларын меңгеру ғана емес, білімді өз бетімен іздеп, оқып үйренуі керек. Ол өзінің оқу қызметін ұйымдастыра отырып, оқу оқуға дайындығын және оқуға икемділігін жоспарлауы тиіс. Сондықтан оқушы мен оқытушының бірлескен оқыту әдісі монологтан диалогқа қарай ауысуы қажет деп ойлаймыз. Тәжірибенің жетекші педагогикалық идеясы – сыныптағы оқушылардың бірлескен сұхбаты үлкен пайда келтіретіндігіне дәлелдер бар. Олар:

- оқушылардың тақырып бойынша өз ойларын білдіруіне мүмкіндік береді;
- басқа адамдарда түрлі идеялардың болатындығын оқушылардың түсінулеріне көмектеседі;
- оқушылардың өз идеяларын дәлелдеуіне көмектеседі;
- мұғалімдерге оқушыларды оқыту барысында олардың оқушылары қандай деңгейде екендігін түсінуге көмектеседі.

Бастауыш сынып ұстазы болғандықтан білім алушылардың сөйлеу дағдыларын қалыптастыру мен дамытудағы бірден бір себепкерімін. Өйткені, ол ұстаздың мақсаты – оқушыларға сөйлеу мәдениетін меңгерту, ойлау қабілеті мен сауаттылығын арттыру.

Мұғалім оқу үрдісінде белсенді оқу стратегияларын тиімді қолдану оқушының кез-келген материалды жақсы меңгеруіне ықпал етеді. Сондықтан белсенді оқыту стратегияларын іс-тәжірибеде қолданып жоғары нәтижеге қол жеткізіп жүрмін. Қай сыныпта болмасын білімді меңгеру білім алушылардың оқу мақсатын түсінуіне байланысты. Білім беру жүйесінде күнделікті сабақ барысында оқу мақсатын түсінген оқушы тақырыпқа байланысты тапсырманы орындай алады. Бұл үшін жаңа тақырыппен жұмыста ең алдымен оқушыларға дұрыс нұсқау беру керек. Белсенді оқу құрылымы оқудың уәжінен, мақсаты мен шартынан және нәтижесінен құрылады. Белсенді оқыту мен оқу үрдісінің қажеттілігінен және оқушының білімге қызығуынан туындайды. Ал белсенді оқуға ұмтылу үшін ықылас, уәж қажет. Уәж белсенді оқу үрдісін дұрыс меңгеруге бағыттайтын күш. [2, б.2]. Оқушы мақсаты – алда орындалатын іс-қимыл әрекеттің нақты көрінісін көрген соң нәтижеге жету. Бастауыш сынып мұғалімдерінің мақсаты –

тақырып бойынша сұрақтар бере отырып оларды қызықтыратын ақпарат алуға жетелеу арқылы нәтижеге жетуге ықпал жасап отырамын.

Тілдік дағдыларды қалыптастыруда, яғни айтылым, тыңдалым, жазылым, оқылымға үйрету барысында алдымен көрсету және модельдеу өте тиімді. Сөздерді дұрыс айту, ақпаратты дұрыс қабылдау үшін қалай айту жөнінде мұғалім үлгісін көрсеткен жағдайда оқушы орындай алады.

Белсенді оқу стратегияларын қолдануда оқушының түсіну, тереңдік деңгейі оның алдына қойған мақсатына байланысты. Яғни, мәтін негізінен не туралы екендігін, оның негізгі мағынасын егжей-тегжейіне жете түсіну.

Белсенді оқу әрекетінің тиімділігі мақсаты мен уәжінде, яғни қиындық-кедергілерді жеңе отырып, белгілі бір нәтижеге қол жеткізуге болады. Ал белсенді оқу үрдісіндегі нәтиже дегеніміз ақпаратты нақты әрі терең түсіну және мазмұнын айта білу.

Оқушылар мәтінді оқи отырып, терең зерделеуге үйренеді және ойын жинақтай отырып, негізгі проблемасын табады да, шешімін айтады. Бұл қысқа да нұсқа жұмыс болғанымен оқушының өз ойын жинақтай білуге үйретеді. Сонымен қатар, белсенді стратегияларды қолдануда бірлескен оқудың да маңызы зор. Өйткені, бұл стратегияны тиімді пайдалану оқушылардың тақырыпқа сай ақпарат алуымен қатар олардың белгілі бір тақырыпқа байланысты ойлау деңгейлерін жетілдіреді де, бір-бірімен өзара жақсы қатынас орнатуды жақсартады. Бастауыш сыныпта белсенді оқытудың алғашқы кезеңінде кесте бойынша моделін: бірінші тыңдау – ауызша сөйлеу, содан кейін оқуға үйрету деп айтуға болады.

Белсенді оқудың тиімділігі оқушы өзінің ой-пікірін еш бүкпесіз айтуға, сонымен қатар басқа адамның айтқан пікіріне құрметпен қарауды үйренеді. Бірлесіп оқу технологиясы оқушыларды тың идеяларды ұсынумен қатар олардың жаңа мүмкіндіктерді қолдануға бағыттап отырады. Белсенді оқудың тиімділігі білім алу үрдісінде оқушының жеке көзқарасы мен басқалардың пікірімен санаса білу мәдениеті қалыптасады. Оқушылардың бірлесіп жұмыс істеу барысындағы негізгі мақсаты – қиын тапсырмаларды орындауда, топтық жұмыстарда, ортақ тіл табысу кезінде, өзін-өзі басқара білуде қажет болатын дағдыларды қалыптастыру. Тыңдалым – айтылым дағдысын қалыптастыруда белсенді оқудың тиімділігі адамның ойлау қабілетін дамытады. Өйткені, оқушы айтылғанды тыңдап, қабылдап және оны түсінуге үйренбейінше, басқа дағдыларды жеткілікті деңгейде меңгере алмайды.

Бұл – жаңадан меңгерілген дағдыларды тәжірибеде қолдану және дамыту үшін сыныпта және үйде орындауға арналған әртүрлі жаттығулардың көмегімен түрлі мүмкіндік ұсыну. Сонымен қатар, коммуникативтік дағдыларды дамытуға негізделген сабақтарды құрылымды етіп құру оқушыларды сын тұрғысынан ойлауға жетелейді, яғни олардың қызығушылықтарын оятады. Әр кезеңде белгілі бір оқыту мақсатын қою арқылы мұғалім оқушыларға мақсатқа жетуге, мәселені анықтауға, жауаптарды іздеуге, мәселені талқылауға, қорытынды жасай отырып, өз ойын білдіруге және ашық қоғамның азаматы болуға үйретеді. Сұрақ қою және талқылау әдісі де сабақтың бағытына және қарқынына сәйкес тақырыпты қаншалықты меңгергендігін білу үшін қажет. Әр оқушының оқудағы қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін оқушыны сөйлете алу мен пікірталас, қажетті ақпаратты іздестіру, жеке жұмыс жасау да орынды. Мақсатымызға жету үшін көбінесе оқытудағы диалог әдісін сабақта қолдану аясын кеңейтуді көздедік. Бастауыш сынып оқушыларының жас ерекшеліктерін ескере отырып, «Ойын – ойға жетелейді» дегендей, ойын арқылы өзара қарым – қатынасқа түсіріп, сыныпта жағымды жағдайлар туғызды. «Саңырау телефон», «Әңгімелесу» ойындарын тақырыпқа сай ойнатуға тырыстық.

Әдебиеттік оқу пәні оқушылар арасында бір сарынды, берілген шығарманың мазмұнын айту мен сыныптағы жаппай тізбектеп оқумен, мұғалімнің түсіндіру монологынан тұратын. Оқушылар жаттанды түрде шығарма мазмұнын айтқаннан гөрі, сол шы-

ғармадан өзіне өмірлік тәжірибе жинақтай отырып, автордың негізгі ойын түсінуге бейімдейтін тапсырмалар дайындаймыз. Үй тапсырмасын сұраудан бұрын оқылған шығармалар мазмұны бойынша анкеталық сауалнама, шығарма авторына сұрақ әзірлеу, түйінін табу, сонымен қатар анықтау, талдау, жинақтау сұрақтары қамтылады.

Шығармаға басқа қандай ат қояр едің? Сұрақтары төңірегінде оқушылар өзара диалогқа түсіп, түрлі пікірлерімен, көзқарастарымен алмасады. Мысалы, «Дөңгелек үстел» тәсілі арқылы топ ішінде оқушылар кезекпен маркерді микрофон орнына ұстап, үй тапсырмасы туралы ауызша есеп береді. Мұғалім командасы бойынша «микрофон» келесі оқушыға беріледі. Топтан қалауы бойынша бір оқушы сыныпқа үй тапсырмасын айтады.

«Сыншымен сұхбатта» өз көзқарасын дәлелдеу, әрі құптай алуға келісу. Бұл өз дәлелдемелерімен қоса, басқаның пікірімен санасуға үйретеді.

«Күтпеген кездесу» (автормен, түрлі шығарма кейіпкермен), өз ой пікірін, тұжырымдамасын белгілі кейіпкерге жазу немесе айту. («Жусан иісі», «Мен соғысты жек көрем» «Дегелеңдегі қызыл күн»)

«Лингвистикалық микроскоп» (негізгі берілген сөздер, мәліметтер арқылы) немесе атаулы күндер арқылы өз бетімен, жұппен, топпен жұмыс жасай отырып, мәтінді, авторды анықтау

«Босмикрофон» ешқандай шектеусіз тақырыпқа сай айтылатын пікірлер.

«Шығарманы өз көзқарасыңмен, болжамыңмен аяқта» (өзіндік пікірін қосу, түйінді сөзбен немесе мақалмен, сөйлеммен жеткізу).

«Шығарманы рөлмен ойнау» берілген шығармаларды сахналау, көрініс әзірлеу

«Алдын ала берілген атаулар» тәсілі тақырып кейіпкерлері туралы өз ойларын жазу. Мақсаты: жаңа білім қабылдауға және игеруге белсендіру.

«Үш қадамды сұхбат» 1- қадам. Оқушылар мысалдың алғашқы бөлігін оқиды. Содан кейін жұппен сұрақтар әзірлейді. Бірінші жұп жауап береді. 2- қадам. Керісінше. 3- қадам. Екі жұп тақырып бойынша бірлесіп, сыныпқа қандай сұрақ әзірлейтінін талқылайды.

«Сызбамен жұмыс» берілген мәліметтерді пайдалана отырып, автор туралы хабарлама әзірлеу.

Оқу үдерісінде жүйелі жүргізілетін белсенді әдістерді қолдану барысында оқушылардың сөздік қорлары толығады. Оқу үдерісінде мұғалім оқушының неғұрлым белсенді болғанына назар аудара отырып, оқу материалын дайын күйінде бермеуі, оларға ашық сұрақ қою арқылы назарларын шоғырландырып оқу, шолу жасауы, тәжірибе және зерттеу жасауға бағыттауының нәтижесінде нәтижеге жетеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Әлімов А.Интербелсенді әдістемені қолдану мәселелері.Оқу құрал – Алматы, 2013. – 448 б.
2. Мұғалімге арналған нұсқаулық. Педагогикалық шеберлік орталығы. 2014. – 29 б.
3. Бабаева Б.С. Жалпы педагогика. – Алматы: 2013.
4. Мырзабаева А. Оқушылардың шығармашылығын дамытуда белсенді оқытудың дидактикалық мүмкіндіктері. – Алматы: 2005